

30.08.2019

POL-2019-40971

Valtiovarainministeriö
Avoin hallinto -hanke

VM/1229/00.01.00.01/2017

Poliisihallituksen lausunto avoimen hallinnon 4. toimintaohjelmaan**1 Asia**

Valtiovarainministeriön Avoin hallinto -hanke on pyytänyt Poliisihallitukselta, poliisilaitoksilta, Keskusrikospoliisilta ja Poliisiammattikorkeakoululta lausuntoa avoimen hallinnon 4. toimintaohjelman luonnoksesta (tavoitteet vuosille 2019–2023). Poliisihallitus lausuu asiassa keskitetysti koko poliisin osalta.

2 Poliisihallituksen lausunto

Yleisesti todetaan, että ehdotetut sitoumusluonnokset ovat asiallisia ja avointa hallintoa palvelevia.

Poliisihallitus lausuu erikseen seuraavista kohdista:

1. Kestävä avoimuus

Esitetyt toimenpiteet ymmärrettävyyden ja viestinnän vahvistamiseksi ovat perusteltuja ja avointa hallintoa edistäviä. Avoin toiminta ja vaikuttavuuden edistäminen ovat poliisin strategisia tavoitteita. Poliisissa on viime aikoina panostettu erilaisin toimenpitein erityisesti poliisin näkyvyyden ja vuorovaikutuksen lisäämiseen, viestinnän ymmärrettävyyteen, yhtenäisyyteen ja saavutettavuuteen sekä poliisin operatiiviseen viestintään. Poliisihallitus seuraa ja arvioi poliisin valtakunnallista viestintää yhteisillä mittareilla ja menetelmillä. Poliisihallitus katsoo, että sitoumus ja toimenpiteet kestävästä avoimuudesta ovat tärkeitä ja edistettäviä tavoitteita viranomaistoiminnassa yleisesti. Poliisihallitus ja laajemmin poliisi jatkavat osaltaan tavoitteiden edistämistä lainsäädännön edellyttämässä ja mahdollistamissa puitteissa.

Julkisuuslain noudattamista vahvistetaan

Sitoumus julkisuuslain noudattamisen vahvistamisesta on kannatettava. Kuitenkin erityisesti julkisuuslain ja sitä koskevan oikeuskäytännön perusteella on huomioitava toimijoiden erityisalat, toimintaympäristöt ja näitä koskevien substanssilakien asettamat velvoitteet. Esimerkiksi poliisin tehtäväkenttä on sellainen, että yleiset julkisuuslain periaatteet tulee huomioi-

da ja olla pohja toiminnalle, mutta poliisin toiminnassa julkisuusasiat ovat monesti käänteisessä muodossa. Poliisilla on paljon mm. yleiseen ja yksityiseen turvallisuuteen liittyviä taktisia, teknisiä, valtionhallintoon, esitutkintaan ja yksityiselämään liittyviä asioita, joiden salassa pidosta on huolehdittava mm. sisäisen turvallisuuden ja yksityisten oikeuksien toteutumisen takia. Avoimuutta osaltaan haastaa myös virkamiesten maalittamisilmiö, mikä vaikeuttaa virkamiehen työskentelyä ja yksityiselämää – edellyttäen poliisihallinnon työntekijöiden yksityisyyden riittävää turvaamista.

Julkisuuslakiosaamisen vahventaminen on tässä yhteydessä erittäin merkittävää. Poliisihallinnossa on panostettu julkisuuslakiosaamisen kehittämiseen ja kouluttamiseen viime vuosina erilaisin toimenpitein. Konkreettisena toimena voidaan nostaa esiin valmistelun loppuvaiheessa oleva julkisuus-käsikirja, jonka tarkoituksena on kuvata poliisitoimintaan liittyvien tietojen julkisuutta mahdollisimman kattavasti sekä helpottaa virkamiehiä arvioimaan ja soveltamaan julkisuuslakia yhdenmukaisesti.

4. Julkiset toimijat edistävät hallinnon avoimuutta avaamalla julkiset rajapinnat, mikäli ei ole erityistä syytä pitää niitä suljettuna

Periaate on kannatettava, kun rajapintojen avaamiselle ei ole erityistä esitettyä johtuen esimerkiksi erityisalojen toiminnan luonteesta. Rajapintojen avaaminen on kannatettava avointa hallintoa edistävä toimi erityisesti julkisen datan tarjoamisen kannalta. Sitoutumistoimen toteuttamisessa on kuitenkin otettava huomioon erityisalojen toiminnan luonne, kuten poliisin rooli salassa pidettävää ja erityisesti sisäisen turvallisuuden kannalta merkittäviä tietoja käsittelevänä viranomaisena. Lisäksi yleisellä tasolla julkisten tietovarantojen avaamiseen liittyy yhä ongelmia. Tiedonhallintasääntelyn täytäntöönpano – tiedon kuvailun ja yhteentoimivuuden kehittämistoimenpiteiden – palvelee olennaisesti laadun kehittämistä, muttei yksinään ole riittävää. Tietopoliittisten tavoitteiden konkretisoimiseksi tarvitaankin toimenpiteitä, joilla selkiytetään jännitteitä yhteentoimivuuden ja avoimuuden sekä digitaalisen turvallisuuden ja henkilötietojen suojan välillä.

Poliisihallitus korostaa, että *tiedon liikkuvuuden ja avoimuuden kannalta* on siten rakennettava paljon muutakin, kuin avoimet rajapinnat. Hallitusohjelman tietopoliittisia tavoitteita tukien, olennaista on luoda laatukriteeristö, jolla yhteiskunnallisesti eri tavoin merkittävien ja eritasoisesti hyödynnettävissä olevien tietojen avoimuutta voidaan toteuttaa – välillisesti myös salassa pidettävien tietoaineistojen yhteiskunnallisesti merkittävistä sisällöistä. Tarve ei siis koske yksinomaan avoimien rajapintojen kautta annettavaa julkista tietoa, vaan myös viranomaisten välillä vaihdettavaa tietoa, sekä tilastoja tutkimustarkoitusten kautta tuotettavaa tietoa. Täten toimintasuunnitelman toteuttamisvaiheessa voisi olla perusteltua ottaa huomioon edellä esitettyt huomiot sekä laatukriteeristö ja sen toimeenpanon edellyttämät resurssit.

Poliisiylitarkastaja
Poliisijohtajan sijaisena

Janne Paavola

Poliisiylitarkastaja

Mikko Eränen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 30.08.2019 klo 14:55. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaimosta.

Jakelu

Valtiovarainministeriö/Avoin hallinto -hanke

Tiedoksi

Poliisilaitokset
Keskusrikospoliisi
Poliisiammattikorkeakoulu